

De Wolff

len dat je deze regels nog iets verder oprekt, zodat alle oudere werkzoevende WW'ers – bijvoorbeeld boven de leeftijd van 50 jaar – bescherming kunnen ontlenen aan dat oude dagloon, als zij een baan aanvaarden tegen een lager dagloon. Misschien wil de staatssecretaris bij zijn beantwoording op deze en dergelijke ideeën ingaan.

Mijnheer de voorzitter! Ik vestig door het uitspreken van deze maidenspeech misschien de indruk een nogal ongeduldig type te zijn. Ik zou die indruk onterecht vinden, omdat ik meen dat in de sociale zekerheid de maatregelen elkaar de laatste jaren in een erg hoog tempo hebben opgevolgd, terwijl de politiek op het gebied van de sociale zekerheid eerder gehinderd wordt door ongeduld dan door geduld. Maar bij de beoordeling van dit wetsvoorstel moet mij wel van het hart dat een wat effectievere, meer definitieve vormgeving van een goed reïntegratiebeleid mij liever was geweest.

De **voorzitter**: Ik wens mevrouw De Wolff graag geluk met haar maidenspeech. Bij het afscheid van 34 leden van deze Kamer op 1 juni jongstleden waren er nogal wat advocaten die de Kamer achter zich lieten. In dat opzicht is het een versterking dat in de uitgebreide fractie van GroenLinks weer een advocate haar intrede in de Kamer heeft gedaan. Het is een beroepsgroep – ik zeg dat niet geheel objectief – die enige juridische kennis weet te paren aan kennis van de praktijk. Vanmiddag is ook weer gebleken dat dit bij mevrouw De Wolff het geval is.

Op de vraag of zij op mij de indruk heeft gemaakt, ongeduldig te zijn, moet ik natuurlijk antwoord geven. Dat kan ik ook. Die indruk bestond niet. Ik kan dit antwoord geven omdat ik het luisteren naar haar maidenspeech heb gecombineerd met het lezen van haar levensloop. Daaruit blijkt dat zij zich van 1993 tot 1998 uit de advocatuur heeft teruggetrokken als beleidsmedewerker en onderzoeker. Je vraagt je dan af wat zij onderzocht zou hebben. Het antwoord wordt door het levensbericht gegeven, want binnen een week nadat zij haar intrede in deze Kamer had gedaan, is zij ook gepromoveerd. Het schrijven van een proefschrift kan niet met ongeduld worden bereikt. Zie daar

het antwoord op haar vraag. Mijn hartelijke gelukwensen.

De vergadering wordt enige ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan mevrouw Swenker, die eveneens haar maidenspeech houdt.

□

Mevrouw **Swenker** (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dit wetsvoorstel kan een goede bijdrage leveren aan het verder terugdringen van de werkloosheid van met name groepen werklozen voor wie het kennelijk moeilijk is om weer werk te vinden of om aan het werk te blijven. Eigenlijk is er sprake van een paradox. Enerzijds treffen wij regelmatig in de krant berichten aan over een tekort aan vaklieden. Het is een feit dat het in de sector gezondheidszorg moeilijk is om aan personeel te komen. Laatst las ik weer dat de rederijen onvoldoende mensen kunnen vinden. Zo zijn er ongetwijfeld veel meer sectoren. Anderzijds blijkt er toch een grote groep te zijn voor wie het moeilijk is om een plek op de arbeidsmarkt te vinden of te behouden. Dit betekent dus ook dat maatregelen zich specifiek op mensen moeten richten om succes te krijgen en om ervoor te zorgen dat het aangewende geld ook goed wordt besteed.

De ervaring leert tevens, zo blijkt steeds weer, dat door de uitgebreide regelgeving bepaalde instrumenten die wel soelaas zouden kunnen bieden om het aantal werklozen te beperken contra legem blijken te zijn, zodat in feite de regelgeving op bepaalde aspecten haar doel is voorbijgeschoten. Dat wordt nu wettelijk rechtgetrokken door experimenten mogelijk te maken en door mensen extra incentives te geven zodat zij in het arbeidsproces kunnen blijven of weer een plek kunnen vinden.

Uit de nota naar aanleiding van het verslag van deze Kamer blijkt dat er één experiment per wetsartikel zal komen en drie experimenten op basis van artikel 130 van de WW. In feite is dat één experiment voor ieder instrument. Kenmerk van een experiment is dat er onvoldoende duidelijkheid bestaat over het effect ervan. Experimenten lopen wel eens fout, maar daar is niet altijd mee gezegd dat het instrument waarmee

geëxperimenteerd wordt, niet goed is. Achteraf kan blijken dat de opzet van het project niet goed was, of dat de selectie van de daarvoor in aanmerking komende personen niet goed was, of dat er andere situaties waren die men tevoren niet had voorzien. Nu er kennelijk maar één experiment wordt uitgezet per instrument is de basis in feite tamelijk smal. Want als het fout gaat om welke reden dan ook, wordt het instrument niet in de wet verankerd. Wellicht is dat voor de staatssecretaris een reden om bij de evaluatie tot een heroverweging te komen en misschien wel tot een herkansing over te gaan.

Er zijn ook een aantal vragen. Het is bijvoorbeeld niet helemaal duidelijk hoe de deelname van de in aanmerking komende mensen per experiment zich verhoudt tot de totale doelgroep en het geld dat daarvoor is uitgetrokken. Om een sluitende aanpak te bereiken, moeten 135.000 trajecten worden uitgezet. Hoeveel mensen worden bereikt met deze experimenten?

Daarbij komt dat de experimenten volgens de nota naar aanleiding van het verslag van vorige maand, zich zullen beperken tot slechts één of meer sectoren in slechts één of meer regio's. Als deze analyse juist is, dan lijkt het erop, dat het voor een individuele werkloze bijna een lot uit de loterij is als hij kan deelnemen aan een experiment. Hoe komt een werkloze, of iemand die dreigt werkloos te worden en gemotiveerd is om weer aan de slag te gaan, nu te weten dat er nieuwe, andere mogelijkheden worden geboden die hem helpen weer de arbeidsmarkt op te komen? Ofwel: hoe kom ik als werkloze erachter dat er experimenten komen, en nog belangrijker, hoe kom ik als werkloze erbij?

In de nota naar aanleiding van het verslag van deze Kamer staat dat een werkloze geen individueel recht heeft op deelname, ook al behoort hij tot de doelgroep. Het lijkt erop dat de UVI's weten wat goed is voor de betrokkenen. Ik heb gelezen dat de UVI's werken met kansmeters. Wat zijn dat voor nieuwe graadmeters? De VVD-fractie wil de staatssecretaris vragen er bij de vaststelling van de kaders in ieder geval voor te zorgen dat de uitvoeringsverantwoordelijken zo breed mogelijk informatie verspreiden onder de werklozen die voor de experimenten in aanmerking komen. Sterker nog, de insteek zou

Swenker

moeten zijn dat iemand die zich voor een experiment aanmeldt, in beginsel moet kunnen deelnemen aan zo'n experiment, tenzij er zwaarwegender argumenten zijn om dit te weigeren. Werkzoekenden die gemotiveerd zijn, kunnen wel eens een zeer goede garantie zijn om de experimenten te laten slagen. In dit opzicht zeg ik: geen beter mens dan een gemotiveerd mens.

In dit verband is ook niet helemaal duidelijk welke financiële middelen beschikbaar en nodig zijn, los van de inveniëneffecten. Er komt een toevoeging van 40 mln. aan het AFW voor de reïntegratie. Heen en weer bladerend in de stukken over dit wetsontwerp, concludeerde ik dat het niet makkelijk is duidelijkheid te krijgen over de kosten en de baten van deze experimenten. Gelukkig weet de afdeling voorlichting van het ministerie het wel. In de voorlichtingsbrochure "De sluitende aanpak in een notendop" van mei jongstleden staat dat een sluitende aanpak het Rijk in 1999 totaal 165 mln. kost. In de komende jaren is dat structureel 250 mln. En dan staat er ook nog dat dit in een structurele situatie – naar ik aanneem, wordt hiermee bedoeld op de periode 2002-2003 – uitgaande van 135.000 extra trajecten, 800 mln. bruto op jaarbasis kost. Het is een brutobedrag omdat nog een beroep wordt gedaan op het Europees Sociaal Fonds en de sociale partners. Kan de staatssecretaris, bijvoorbeeld in een notendop, hier nu meer informatie over geven? Zijn deze cijfers correct en wat zijn de geschatte nettobedragen op jaarbasis?

Na vaststelling van de kaders zullen de uitvoeringsorganen met voorstellen moeten komen. Is inmiddels bekend wat er gaat gebeuren? Zijn er voldoende plannen en zijn er voldoende werkzoekenden gevonden voor de experimenten? Dan wordt het geld dat beschikbaar is in ieder geval het eerste jaar daadwerkelijk aangewend, zodat er aan het eind van het jaar geen jammerklacht van menigeen ontstaat dat het geld weer niet is benut. Kan de staatssecretaris daar meer informatie over verschaffen? In de notendopbrochure staat dat er 30.000 extra trajecten moeten worden gerealiseerd in 1999. Lukt dat?

Voorts wijd ik nog een enkel woord aan de bureaucratie. Op zichzelf is het goed dat uitwerking en initiatieven van onderop komen, met

andere woorden uit het veld, mits er niet te veel schakels naar boven worden gecreëerd, want die brengen altijd enige mate van bureaucratie mee. Ik stip nog een ander probleem aan dat enigszins vergelijkbaar is met het probleem van de bureaucratie. Deze wetsaanpassing is nodig omdat instrumenten die worden voorgesteld in beginsel contra legem zijn. Dat houdt ook in dat deze experimenten als het ware op gespannen voet staan met de regels van deze wet. En het zou mij niets verbazen als de uitvoering tegen dit probleem oploopt. Uitvoerders die nu tot taak hebben de wet uit te voeren, moeten plannen maken die voorheen eigenlijk verboden waren. En hoe dan te handelen? De oplossing is dan vaak om heel precies te omschrijven waar de grenzen liggen, om heel precies te zeggen wat wel en niet is toegestaan. En dat is begrijpelijk. Maar dit kan de flexibiliteit soms zodanig aantasten dat het doel dat men wil bereiken belemmerd wordt door de te stellen uitvoeringsregels met alle problemen van dien.

Het klinkt misschien abstract, maar de ervaring leert dat experimenten die als het ware moeten bewijzen dat de regelgeving in bepaalde opzichten te strak was, in de praktijk soms een moeilijke tijd tegemoet gaan omdat de praktijk vaak weerbarstig is in haar verscheidenheid en casuïstiek. Ik vraag de staatssecretaris, hiervoor bijzondere aandacht te hebben in de uitwerking van de experimenten.

Tot slot stond in de genoemde notendopbrochure van het ministerie in hoofdstuk 4 dat deze wet naar verwachting op 1 juli 1999 in werking treedt. Het LISV-magazine van juni jongstleden weet het heel zeker: "op 1 juli treedt de wet in werking". Nu overkomt het mij ook wel eens dat ik niet precies weet wat voor dag het is, maar ik heb nu toch de stellige indruk dat het vandaag 6 juli is. Wellicht kan de staatssecretaris uitleggen de hoeveelste het vandaag is en dan vooral in relatie tot de inwerkingtreding van deze wet.

De **voorzitter**: Ik wens mevrouw Swenker graag van harte geluk met het houden van haar eerste toespraak als lid van deze Kamer. Zij is ook advocaat geweest, maar dat maar heel kort en intussen lang geleden. Daarna heeft zij een heel andere weg gevolgd. Zij was eerst werkzaam ten behoeve van medische

beroepen en vervolgens in de zorg zelf en in de medische zorg in het bijzonder. Dat kwalificeert haar om in deze Kamer onder andere over volksgezondheid te spreken, maar zoals nu bleek ook over een onderwerp van sociale zaken, de langdurig werklozen. Ik wens haar van harte geluk met haar maidenspeech en wens haar veel succes in haar loopbaan als lid van deze Kamer.

De vergadering wordt van 15.25 uur tot 15.40 uur geschorst.

Staatssecretaris **Hoogervorst**: Voorzitter! Ik dank de Kamer voor haar inbreng in eerste termijn. Ik feliciteer mevrouw Swenker en mevrouw De Wolff die vandaag hun maidenspeech hielden. De voorzitter zei dat het kenmerkend is voor advocaten dat zij, behalve een goede theoretische kennis, ook een goede kennis hebben van de dagelijkse juridische praktijk. Bij het advocatenvak hoort natuurlijk ook een zekere welsprekendheid, waarvan wij vandaag ook een voorbeeld hebben gehoord. Het betoog van mevrouw Swenker was ook zeer welluidend. Bovendien bleek zij heel goed op de details te letten; zo was het haar niet ontgaan dat het niet was gelukt om dit wetsvoorstel op 1 juli van dit jaar in te laten gaan. Vandaag is het 6 juli. Ik had gehoopt om daar ongemerkt mee weg te kunnen komen, maar dat is mij dankzij de oplettendheid van mevrouw Swenker helaas niet gelukt, waarvan akte.

Ik dank de Kamer voor haar brede instemming met dit wetsvoorstel. Bij de fractie van GroenLinks leeft een zeker ongeduld, want die had liever gezien dat de voorgestelde experimenten meteen tot echte wetgeving zouden worden verheven. Maar in het betoog van mevrouw Jaarsma merk ik weer dat zij erg hecht aan het experimentele karakter van deze wetgeving, al was het maar om te voorkomen dat de wetgeving te theoretisch zou zijn. Immers, als die naderhand naar deze Kamer zou komen, dan zou men weer moeten vaststellen dat alles niet exact werkte als gewenst. Welnu, dat is precies de reden waarom voor deze invulling is gekozen.

Mevrouw De Wolff herinnert eraan dat mogelijke bezwaren als concurrentievervalsing en verdrin-